

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$, an
6 cor., $\frac{1}{4}$, an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$,
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$, an
4 frcs. 50 cm.

Fieca apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Foe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a doua oră
12 fil., a treia oră 10 fil.

Tot ce privesce focea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unității»

in
Blas.

Anul XII.

Blas 28 Iunie 1902.

Numărul 26.

Cătră P. T. Cetitori.

Afându-ne la începutul sem. al II. al a. 1902. ne luăm voie a ruga cu căldură pe toți st. cetitori ai nostri să grăbescă cu achitarea abonamentelor restante.

Plătitorilor regulați le mulțămim pentru viul interes ce dovedesc cauzei pentru care luptăm și îi rugăm și pe mai de parte de binevoitorul sprijin.

Spre acest scop alăturăm tuturor abonenților fără deosebire, câte o „asignațiune postale“.

Administrațiunea.

EPISTOLA ENCICLICĂ a Preasfințitului Domnului nostru Leo XIII. despre preasfinta Eucharistie

Venerabili Frații!

Salutare și binecuvântare Apostolăscă!

Dovețile dragostii celei minunate față cu mântuirea oamenilor, cari strălucesc de la Isus Christos. Noi în conformitate cu sfințenia dirigătoriei și până acum Ne-am silit a le examina și a le urmări, și cu ajutorul lui Ne vom da silința acasta până la suflarea cea mai de pe urmă. Că după ce am ajuns timpuri foarte vrășmașe adevărului și dreptății, Noi intru cât Ne-a stat în putere, am învățat, am admoniat și am lucrat, și pe cum întăresce epistola Apostolăscă, carea v'am îndreptat-o de unăzi, nu am întrelăsat a lămbia din destul toate acelea, cari se păreau a fi mai potrivite atât spre a încorda forțele vieții creștinesci. Între acestea stau luse două lucruri mai nouă, cari stau strins legate unul de altul, și din cari, dacă Ne aducem aminte de ele, impresurați fiind de atâtea cauze de amărăciune, Ne dobândim Năoue înși-ne rōde de mângâiere binevenită. Unul e, că am socotit, că e lucrul cel mai bun, dacă dedicăm în chip deosebit întreg neamul omeneșc preasfințel Inimii a Rēscumpărătorului Christos; oră cel alt este, că am îndemnat cu tot de-adinsul pe toți creștinii, să se alipescă de Acela, carele din rînduēlă dumnezeescă este atât pe sama singuraticilor cât și pe a societății „calea, adevărul și viața“. — Eră acum aceeași dragoste Apostolăscă, carea veghiează asupra stării Bisericii, Ne mișcă și Ne împinge așa zi-

când, ca la gândurile acelea deja realizate să mai adaugem ore ce ca și plinirea lor, ca adevă să recomandăm poporului creștin mai cu de-adinsul preasfinta Eucharistie; ea este doră darul dumnezeesc cel mai prețios, purces chiar din adâncul Inimii aceluiași Rēscumpărătorii, cel ce „cu dor a dorit“ împreunarea acasta deosebită cu omenii, darul dumnezeesc dăruit mai ales spre a împărți și cu mână largă preabunele rōde ale rēscumpărării lui. Adevărat că și de lucrul acesta încă Ne-am cuprins din când în când cu auctoritatea și grijea Noastră. Și între altele Ne aducem aminte cu plăcere, că am dăruit aprobare legitimă și privilegiul mai multor institute și asociații, cari s'au dedicat închinăciunii neîncetate a preasfințel Eucharistii, și că Ne-am dat silința, ca congresele eucharistice să se țină cu solemnitatea cuvenită și cu folosul cuvenit, și că acestora și altor întreprinderi de felul acesta le-am dat de patron ceresc pe Paschal Baylon, carele a fost un închinătorii preaevlavios al talnei preasfințel Eucharistii. — Așa dară despre talna acasta, Venerabili Frații, intru apărarea și preamărirea căreia, și sirguit cu satornicie înțelepciunea Bisericii, și încă nu fără de învingeri glorioșe, de ale Martirilor, și s'au silit pe întrecute în chip strălucit erudiția, elocința și artiile diferite ale omenilor celor mai aleși, vom să cuprindem în o cuvintare câte-va învățături de căpetenie, și acasta pentru ca să se vedescă cu atât mai limpede și mai expresiv puterea ei, fiind că ea mai ales în privința acasta vine într-ajutorii spre a ușura lipsele timpului nostru. Și intru adevăr Christos Domnul a lăsat chiar la sfârșitul vieții sale celei pămîntesci semnul acasta de aducere aminte de dragostea sa cea nemăsurată față cu omenii, și de o dată ajutorul acesta cel mai mare „pentru viața lumii“ (Io 6. 52) și de aceea Noi acum, când ne este foarte aprōpe clipa, în carea vom părăsi viața acasta, nu putem, să dorim lucrul mai bun de cât acela, ca să Ni-se dea să trezim și să nutrim în inimile tuturor sentimentul mulțămitei recunoscătoare și al venerațiunii datorite față cu Talna acasta minunată, pe carea așa socotim, că se întemeiează în chipul cel mai deosebit sperarea și realizarea mântuirii și păcii aceleia, carea o cērcă toți cu silința neliniștită.

A bună samă vor fi omeni de accia, cari se vor minuna, că Noi socotim, să ne îngrijim cu ast fel de mijloce și ajutōre de lumea cea așa de turburată și rēu bolnavă, și vor primi pōte cu îngămfare sfruntată cuvintele Noștre. Acasta este adevă urmarea cea mai de frunte a sumeției, că dacă patima acasta se aşedă în inimă, urmēză în chip neapărat, că într'insele slăbesce credința creștinescă, carea pretinde de la minte ascultarea cea mai conștientă, și așa se aruncă într'insele o neștiință nēgră a lucrurilor dumnezeesci, așa că multora li-se potriveșc cuvintele: „Câte nu știu, hulesc“ (Inda 10). Pe Noi inse împrejurarea acasta nu Ne face, să părăsim gândul acela, ca-

rele Ni-l am propus, ci dimpotrivă cu silință cu atât mai rîvnitōre vom îmbia de o parte lumină celor cu gând drept, eră de altă parte însoțit de rugăciunea frătescă a celor evlavioși vom cere de la Dumnezeu tertare pe sama celor ce ocăresc cele sfințe.

A cunoșce cu credință deplină, carea este puterea preasfințel Eucharistii, e adevă tot atâta, cât a cunoșce, care este lucrul, carele Dumnezeu întromenindu-se l-a sevârșit cu milă atotputernică pentru neamul omeneșc. Că dacă se ține de drepta credință a mărturisi și a onora pe Christos sevârșitorul cel preatnalt al mântuirii noastre, carele cu înțelepciunea, cu legi, cu instituții, cu pilde și cu vērșarea sângelui a înoit tōte, atuncia tot același lucru este și a-l mărturisi și a-l onora pe același, pe cum este intru adevăr de față în Eucharistie așa, că rămâne în chipul cel mai adevărat între omeni până la sfârșitul veacului, și ca învățătorii și păstoriu bun și ca mijlocitorii bineprimit la Tatăl le împărtășesc de la sine însuși cu imbelșugare nescată binefacerile rēscumpărării dobîndite. — Cel ce are anoi cu de-adinsul înaintea ochilor binefacerile cele ce isvōresc din Eucharistie, acela a bună samă va înțelege, că între ele se distinge aceea, carea cuprinde tōte cele alalte, ce mai există, anume aceea, că dintr'insa se varsă în omeni viața aceea, carea este adevărata viață: „Pânea, carea eă o voiū da, trupul meu este, care-l voiū da eă pentru viața lumii“ (Io. 6. 51). — Pe cum am arētat cu alt prilej, Christos este „viața“ în mai multe chipuri; el a mărturisit, că cauza venirii lui între omeni a fost, ca să le aducă o anumită imbelșugare de viață mai mult de cât omeneșcă: „Eă am venit, ca viață să albă, și mai mult să albă“ (Io. 10. 10). Căci în dată ce „s'a arētat bunătatea și iubirea de omeni a Mântuitorii nōi nostru Dumnezeu“ (Tit 3. 4) pe pămînt, nu este nimeni, care să nu scie, că pe loc s'a vērșat ore care putere, ce a produs o rînduēlă de tot nouă a lucrurilor, și că ea a pătruns în tōte vinele societății civile și casnice. De aci s'au născut legături nouē ale omenilor între olaltă drepturi publice și private nouē, datorințe nouē, s'au dat direcții nouē principilor, sciintelor și artilor, eră ceea ce e mai pe sus de tōte, mințile și silințele omenilor s'au mutat la religia cea adevărată și sfințenia moravurilor, și așa s'a împărtășit omului o viață cu adevărat cerescă și dumnezeescă. La acasta se referesc adevă, cele ce se amintesc adese ori în sfința Scriptură zicēndu-se „pomul vieții, cuvintul vieții, cartea vieții, cunna vieții“ și mai ales „pânea vieții“.

Eră fiind că viața acasta, de carea grăim, are asemănare învederată cu viața cea frēscă a omului, de aceea în ce chip cēstă din urmă se nutreșce și se ține în putere cu mănecare, în tocmal așa cantă, ca și cea dintăi să se susțină și să creșcă prin o mănecare a sa. Aci e la locul sēu să ne aducem aminte, că pe ce vreme și în ce chip a mișcat și a făcut Christos sufletele

„SUVENIR DE BLAS“

cuprinde diferite vederi din Blas de o frumșetă admirabilă, și esecutate artistic.

Costă numai 1 oor.

ómenilor. ca să primescă în chip cuviincios și cum se cade pânea cea vie, carea voia, să o dea. Căci în dată ce s'a lăsat vestea despre minunea, ce o făcuse la malul mării Tiberiadel înmulțind pâile spre a sătura mulțimea, în dată s'au adunat mulți la el, ca dora și el să albă parte de o asemenea binefacere. Atuncia Isus folosindu-se de prilej, în ce chip de la scoterea apelor celei din fântână băgase în femeia Samarinenă setea „de apă curgătoare în viața de vecl” (Io. 4, 14). În tocmai așa înaltă el și mințile mulțimii doritoare, ca mai cu dor să poftescă altă pâne. „care rămâne în viața vecilor” (Io. 6, 27). Și pânea acosta. — așa continuă Isus a-l admonia. — nu e nici de cum manna aceea cerescă, carea era îndemână părinților vostri, pe când călătoriau prin pustie, și nici aceea, carea numai mai înainte o ați primit de la mine minunându-vă, ci eu însu-mi sînt pânea acosta: „Eu sînt pânea vieții” (Io. 6, 48). Și același lucru îl propune tuturor și chemându-l și poruncindu-le: „De va mânca cine va din pânea acosta, va trăi în vecl; și pânea, carea eu o voiđ da, trupul meu este, care-l voiđ da eu pentru viața lumii” (Io. 6, 51). Eră apoi dovedesce greutatea poruncii acesteia așa: „Amin, Amin zic vouă: de nu veți mânca trupul Fiului omului, și nu veți bé sângele lui, nu veți avé viață întru voi” (Io. 6, 53). — De parte să fie deci de la noi rătăcirea aceea forte primejdiosă a celor ce socotesc, că folosirea Eucharistiei are, să se restringă aproape numai la aceia, cari scutiți fiind de gânduri și micl fiind la suflet își propun, să petrecă în ore care chip de viață mai religioasă. Căci lucrul acesta, ca și care a bună samă nu este nimic alt ceva mai ales și mai de folos; se referese chiar la toți, ori în ce oficiu și ori în ce dignitate ar fi așezați, căți vor, să nutrească întru sine viața darului dumnezeesc, a cărei scop suprem este dobândirea fericii celei la Dumnezeu. Eră viața aceea trebuie ca toți să o voescă.

(Va urma.)

SUB SCUTUL CRUCII.

Vorbirea imperatului Wilhelm la Aachen ne arată și ne duce în sus spre idealul, care ar trebui să și-l facă de al său fie care stăpânitor al unui stat, fie acela ori și cât de modern.

Mergând la Aachen, leagănu imperiului german, unde și-a ridicat tronul seú Carol cel mare, imperatul Wilhelm ține o înaltătoare vorbire, care a făcut o nespasă senzație în toate părțile și a fost viu comentată de toți. Vorbind despre chipul cum s'a fundat actualul imperiu german, amintese, că basa străveche a lui este *simplicitatea, temerea de Dumnezeu și moralitatea antecesorilor săi*, și continuând, cere de la toți: preoți și lumeni, ca să-l dele tot ajutorul posibil, spre a susține religiuinea în popor și în legătură cu această *basa morală*. Și imperatul dă expresie bucuriei, că nusuințele sale, îndreptate în această direcție, au câștigat aprobarea și lauda Capului bisericii catolice, a Sfinției Sale Papa Leo XIII. gloriosul Pontifice.

În același timp el persiflă pe toți, cari sub cuvint, că sînt ómenii moderni, sau au ast fel de ocupații, cari nu le dau timp (?) să se ocupe cu religia, nici nu-și bat capul cu efectele salutare a le ei.

„Indiferent, dacă sîntem ómenii moderni, ori lucrăm pe un teren sau altul. Cel ce nu-și întemeiază viața pe religiuinea, acela e pierdut. Așa vrea și eu . . . și etă me leg, că întreg imperiul, poporul întreg, armata și casa mea, să le pun sub cruce și sub scutul ei, sub scutul Aceluia, despre care Apostolul Pavel a zis, că în altceva nu este mântuire și că ómenilor nici nu li s'a dat alt nume,

prin care să se mântuie, și care a zis despre sine: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece.”

Etă în adevăr unul dintre cele mai mărețe programe, ce-și pôte statornici un stăpânitor; un program de lucrare, care executat în întregime, va aduce astfel de fructe, cari asigură putere și trāinicie. Principiile eterne ale religiuinei, legile ei de morală se potrivește pentru toate timpurile și „indiferent dacă sîntem ómenii moderni” — vorba imperatului. — putem în totă tiena să ne conformăm acestor principii, pentru că ele cuadrează la perfecție cu inteligenta noastră, fie aceea dusă pe o scară cât de înaltă a culturii.

Azi, când disordinile și turburările, produse de spiritele anarchice, amenință să sguđuie totă liniscea și pacea statelor, totă desvoltarea lor pacinică; azi, mai mult ca ori când, se impune guvernelor, să facă legătura, pe care puternicul imperat german a făcut-o în străvechii Aachen. Și nu e numai o frașă, o vorbă umflată, o laudă góia, ceea ce a spus Wilhelm despre poporul său. Limba germană și-a întins granițele sale și peste ocean; sciința și explorările lor au ajuns departe; și nu este operă modernă, nu este idee sciințifică, pe care să n'o păzescă ei mai întâi și apoi de acolo să se transmită celor lalte popóre. Și chiar pentru că asta e starea faptică a lucrurilor, legătura imperatului, prin care își pune imperiul, poporul armata, casa sa și pe sine sub scutul apărător al crucii și al religiuinei creștine, câștigă forte mult în importanța sa.

În fața acestora cum stăm noi? cum stă regatul Marian al Ungării, țările de sub coróna Stlui Ștefan, puse sub stăpânirea unui domnitor apostolic?

FEUILLETON.

De pe la noi.

— Scrisóre la prietini. —

Depart, departe m'am trezit dintre ai mei. Unde nici pădurea nu mă încântă, nici codrul nu mă atrage . . . și nici paserile nu le mai ascult.

Am o chiliă îngustă, posomorită și mai câte ceva într'insa. De la geamul ferestrei vđd numai granitul stâncii — o piatră surie, urredă, ce se perde în sus.

La masa de lucru — unica pe care o am — stau zina întrégă cetind, mai scriind. Cetesc politică de prin ziare și mai scriu câte o nimica — observările ce le fac asupra „politicei” mele.

Pe afară nu caut distragere; m'ar costa nespuse de mult, căci din puțină nebăgare de samă aș putea să-mi frâng piciorul, său să-mi rănesc ochiul.

De alt fel o distracție în natură ar fi din samă afară și plictisitoare. La noi e întorsă lumea. Viața de aci se petrece sub pământ, de asupra sîntem numai nisce resturi. . . .

Până acum mai însemnam ceva, astăzi inse am ajuns să fiu socotit între „resturi”.

Mal dennăzi vei scirea — firesce din lumea de sub pământ, că N. N. a adormit în Domnul. Și cum acolo la ei nu sînt încă clopote, ci numai la noi — am dat poruncă să se tragă.

Să veđi minune! Ca din senin, la întâia lovire în aramă, „restul” nost s'a sporit ca farba pe șanț.

Femei și copii — și femeii și copiii — droie au început să alerge cu fețe des-nădăjduite în sus și în jos. „Ce s'a întâmplat?”

Cine și cine eră? . . . Ca să se scie: pe aci când móre unul de sub pământ, clopotele sună în alt chip deosebit. Acosta numai odată.

În codă, dau năvală ca nisce sălbatici pe ograda mea. „Părinte, părinte, să te trăsescă Dumnezeu, spune-ne!”

Micuta mea ograda, frumos împodobită cu flori de totă nuanța, cu trandafirii spinoși, nu-l mai cuprindea.

Întrebările se înversunau. Eu nu sciam ce să răspund, pentru că însu-mi nu sciam mai mult de cât mulțimea.

„Nu e dintre noi, nu e dintre noi, zise o muere bătrînă, sbtrcolită, care tocmai sosia.

— Nu e dintre noi — am repetat eu.

Cătră apropiatul nopții sciam, că adormitul în Domnul — cel ce resculase liniscea — era străin din apropiere. Un biet june frumos abia de 24 ani.

După ce își petrecuse Dumineca cu „iubita” la hora din sat, a dóna zi volos și impresionat încă de farmecile Iubirii de eri — se duse în baie. Nenorocirea îl ajunge. Petrile, ce s'au fost desfundat de asupra, l'au ziduit în gaura unde sta.

Spuneau ortaci de al lui, că așa de cu jale sbiera sármanul după ajutor. Își vedea mórtea cu ochii, cei din jur încă vedeau cum să sfârșesc, dar cine să se pună

în contra furiilor petrilor. . . . Sângele picurându-l din vine, roșea petrii și apă!

Ultimul cuvint ce l'a grai — spun că a fost la adresa iubitei lui.

Și patru zile de vară munciră acolo până au isbutit să-l scótă afară.

Apoi l'au îngropat firesce.

La grópă l-au zis — fie care din ei — „Glück auf”-ul băieșec, cu care se sfârși întreg ceremonialul.

Azi dorme de-asupra grădinei mele — ortacii lui lucră, nesciutori, că în ziua de mâne, cine o să cadă dintr'înșil.

M'am gândit și me gândesc adeseori asupra sorții lor. Sînt asupriți sármanii mai vitreg de cât cele mai asuprite ființe a le naturei. Pentru o bucată de pâne amară, se despart de lume, de sóre, de familie, de tot ce noué ni-l atât de drag! . . . . .

. . . . . Peste tot băieșii sînt ómenii blānđi și darnici, care darnicie se reduce mai mult la un feiđ de galanterie. De cât că adeseori sînt prea risipitori.

Chiot și veselie, cāntec și musică sînt cele mai obișnuite distrageri, afară de baie. Din care causă nu prea observi ceva gozpoderie la casă.

În port nu se deosebesc de alții — asta mai mult din vina pungii.

Pe lângă aceste au un cnsur deosebit al lor — pofta de a povesti. . . . .

. . . . . A fost în zilele dintâi, după ce me așezasem aci. Stam des-nădăjduit în pragul ușei — sara aflându-mă aci singur cuc.

Nu mai că aud din o parte „Glück auf” Părinte.

Ba drac, cine să fie, de mă salută așa pretinește. . . .

Comparația nu poate exista, noi simțim ca un soare, care a strălucit odată, dar acum e scoborit în jos și gata să apună.

Ne-e doră prosperitate în memorie gona pornită contra crucii în universitatea catolică din Pesta; cunoștem la ce batjocuri a fost spus acest semn al biruinții eroice a Fiului lui Dumnezeu, în salele justiției și din partea iudeilor, fără ca să fie pedepsiți. Dar chiar în timpul din urmă, ordinațiunea ministerului de culte în obiectul propunerii religiei, are un rezultat negativ, care nu trebuie trecut cu vederea. Ministrul conde, ca numai pruncilor din anul I. și II. de școală, cari frecventază la institutele statului, să li se propună religia în limba lor maternă, er de aci înainte numai în limba magiară.

Și o face acesta, nu pentru că îl dorește de creșterea fără religie a pruncilor, ci pentru că chimera magiarizării tuturor locuitorilor Ungariei, îl împintenează spre astfel de fapte. Dl. Ministru nu vede seria aproape nesfârșită a defraudărilor, ce se face la noi, de omenii fără Dumnezeu. Dsa se pare, că nu cunoște sistemul jefuire și despoziare, pe cari omenii fără lege și fără nici un picur de credință, zilnic o comit contra semenilor lor. Dsa are un singur ideal: ca toți locuitorii din Carpați până la Mare să fie magiari și puțin îi pasă, dacă aceia vor fi omenii cinștiți sau nu, cari să-și iubescă patria, să se cințescă împrumut și să se supună legilor.

Vorbirea de la Aachen a împăratului Germaniei n'are și nici nu va avea, de cât un singur răspuns: „Cel ce nu-și întemeiază viața pe religie, acela e pierdut!“

Nu e încă târziu, ca aceste vorbe să-și aște echoul lor și în inimile acelor, cari

puși sînt să ne guverneze pe noi. Nu a sunat încă ceasul al doisprezecelea, e vreme încă să se întorcă de pe calea apucată și să ne cărmuiască și pe noi în acel spirit creștinesc, ce l'a preconizat împăratul Wilhelm. Pentru că ori ce s'ar zice, dar totuși nu se poate nimic fără Dumnezeu.

Nelegiuiri noue. — Excelența Sa dl. Ministru de culte și instrucțiunea publică s'a pus pe ordinațiuni, una mai nelegală decât alta. Neîndestulit se vede, cu rōdele aduse de legea pentru propunerea limbii magiare în școlile populare, că cercă biruințe nouă pe calea ordinațiilor, dispunând, ca jumătatea 6relor de instrucție să se întrebuițeze negreșit pentru învățarea limbii magiare în scris, citit și vorbit.

E o nouă neleguire, căci e în opoziție cu legea pentru instrucția în școala populară și cu legea de naționalitate, care asigură fie căreia națiunii libertatea instrucțiunii în limba sa maternă. Dl. Ministru nu vree să știe nimic de legile acestea, dsa dorește un singur lucru: Magiarizarea. Resultatele legii de la 1879, nu l' mulțumesc, pentru că nici azi locuitorii acestei patrie nu vorbesc fluent limba statului, și nu se mărturisesc de magiari, cum ar dori orbia șovinismului. Când s'a adus legea din 79, guvernul de atunci a declarat, că nu magiarizarea naționalităților e limba acestei legi, azi, după 23 ani același guvern liberal, declară, că ținta legii e, ca cetățenii nemagiarii să-și însușescă în școala populară limba statului, căt „să-și potă exprima bine unguresce gândirile, să știe vorbi fluent și scrie corect unguresc, ceea ce e egal cu magiarizarea. Scopul e evident exprimat

în un articol al lui „Bud. Hirlap“, care spune limpede, că până când nu succede guvernului să magiarizeze școlile, nu poate fi vorba să se ajungă la rezultatul, ce l' dorește compatrioții nostri.

Începutul s'a făcut la 79, și zidul spart atunci, primește o nouă lovitură prin ordinațiunea prezentă. De aceea ministrul și demăndă inspectorilor, să fie cu ochii în patru și să supravegieze activitatea învățătorilor nemagiarii, făcându-l de două ori pe an raport despre progresul realizat.

Spărtura tinde să se facă și mai mare, căci de pildă Bud. Hirlap, se tângulește, că pricina neprogresării în direcția dorită e de a se căuta în „olăh popa și în dascălii creșcuți în preparandiile mitropolitane sau episcopesci gr. ort. și în manualele acelea, cari au fost aprobate sau edate de ordinarietele bisericesci și autoritățile naționalităților.“ Care va se zică gona cea mai nouă se va porni contra manualelor scolastice și se va nisui să scotă școlile populare, de sub jurisdicțiunea actuală. De aceea cu multă „bunăvoință“ ministrul de culte promite să întregescă salariile învățătorilor până la 800 cor. și să le deie și cuincuenalele prescise.

Stimem puși deci din nou în fața unor primejdii mari, căci se țintesc pe față pentru nimicirea totală a școlilor confessionale și a caracterului lui, introducându-se limba de propunere magiară și manuale, scrise în aceeași limbă.

Mitropolit al Bucovinei, — după cum anunță „Deșteptarea“ — va fi numit în scurtă vreme arhiepiscopul Vladimir de Repta.

— La părintele îl urt să vede pe la noi. — Era adeca un „momărian“ — vorbă de ocară poreclită de către străinii celor din comună.

— Nu prea — m'am recules eu.

— Trăiescă Dumnezeu pe Părintele, de unde stuteți?

— De departe. Fost-ai cătană?

— Să trăiesc părinte, am fost la Băl-gărad 2 ani și un pic apoi în Orăștie. . . .

— De pe acolo sînt eu.

— Pe acolo e frumos. Nu-l haz, că Părintele se uredese în culbul ăsta de bolovan. . . . Și părintele fost-o cătană?

— Am fost și eu.

— Așa, așa, să vede că și părintele a fost. — Apoi imi enareză pe rînd isprăvile lui de pe — acolo — câte nădrăvănil tōte a știut să șcornescă.

Năcăjit în „alte chipuri“, imi era chiar năcăz pe el — și mai era să-l întreb de cauza venirii lui. — dacă nu mi-ar fi trecut prin gând, că poate din „politeță băieșănească“ a venit să me bineventeze de sosire. . . .

Va trebui să înghit încă la noduri secl. Începu a-mi povesti acum câte numai băeșii aci despre aventurile băeșenescl. . . .

Ca pupăza la colac, imi promise în codă, ca un felu de cinste. . . .

— Aduc io la Părintele, dacă mă-ține Dumnezeu o ștafă*) minunată. Să l' țină minte, că a fost popă la băeșii.

Înoptase de tot. Tōca din deal bătu 10 6re. Me găsiam în cea mai deprimătoare

dispoziție. . . . Aci departe . . . departe, în tovărășia bolovanilor sinistril să-mi petrec cel mai frumoșii ani — tinereta mea. —

— Să mă țerți Părinte — dar să simte cam rău nevasta mea.

— Ce fel?

— Să te trăiescă Dumnezeu, ostenește Părinte până la noi?

— Dumneta vecine glumesc?

— Ah, Părinte, dar e rău nițel cu nevasta mea.

— De ce mi-o spui acum?

— Adeca Părinte, nu e chiar bine cu ea, ba e rău de tot. Numai aci aproape mergem. Oi da, căt să cade. Și apoi am gândit să vorbesc o leacă cu Părintele, — am vădit, că îl urt, ca să-l mai trecă.

. . . De când am norocul cu noroc să petrec în cuibul acesta de bolovan m'am desfătat sufletesce numai odată. . . .

A fost ziua Sămbetei de Paști! În ziua acesta să fac pe la noi festivități, de cari în puține locuri să ved pe la Români.

În Sămbăta de Paști, un cias după amiază, era când respirații locuitorii de aci au fost deșceptați din linișcea lor prin salvetele de împușcături, ce să dedeau întru preamărirea Fiului dumnezeesc, care avea să învieze. Și s'au continuat aceste împușcături fără intrerumpere și tot mai tumultuos.

Sara a fost iluminăție generală. Casele ce păreau în tōtă vremea pustiite, acum sînt pline de viață, er în ferestile lor ardeau în aranjare frumoșe luminări.

Pe dealuri, de jur împrejur, ardeau în flăcări butōie de olei — să vi le închipuiți

gōle, nu pline. . . . Tōca ticănește cadentat, clopotul cîntă trîgănat, pădurea înverzită: stîncea amuțită parcă se mișcă și ele vorbesc

Un aspect diviu — sublim era acest tablou sērbătoresc.

Din fumul, ce se înalța în sus, apăreau steele ceriului, ca nișce picuri cristaline din iubirea dumnezeirii adormite.

Pe uliți voci de omenii, de femei, de copii — un vuet general de bucurie. . . .

Simțeam că me transport în raiurile iubirei. . . . Căldura zilei acestela m'a încălzit încă mult după aceea. . . .

. . . Me gândesc adese ori, de ce nu sînt atît de cuminți omenii de aci, ca să facă mai des sērbători de aceste.

Atunci m'auș simți mai fericit, și nu m'auș mai urt atîta între stîncele aceste! . . .

. . . . Inse erăși e monotonie acum. Pădurea e verde frumoșă, florile înflor și paserile cîntă tōte, inse nu mai au pentru mine farmecul de altă dată. . . .

Greul vieții se petrece sub pămînt, eră noi resturile sîntem prea depărtate de contactul cu lumea.

În ori ce dimineță aud „Glück auf“ — urile băieșilor, că trec — amăriți și dîșii — pe drum în jos.

„Glück auf“ Părinte, am înțales că te duci de la noi! . . .

Lian.

*) Figuri măestre de aur, cum vin înainte n pētră.

Revistă politică.

Afaceri interne. Vinerea trecută, pe neașteptate, a fost prorogată parlamentul până la toamnă. Închiderea debaterilor chiar acum, când ar mai fi fost de tractat multe chestii și mai ales înainte de încheierea pactului cu Germania, a surprins mult pe deputați. Kossuthistii s'au și grăbit să interpeleze pe ministrul Széll asupra acestui lucru, dar nu și-au ajuns scopul. Ministrul a declarat adevărat, că prorogarea aparține drepturilor Coronei, cari nu pot fi criticate.

Germania. Regele Albert al Saxoniei a murit săptămâna trecută la Sibyllenort în vîrsta de 74. ani. Trupul său a fost transportat la Dresda. De urmaș al său a fost proclamat fratele său George, care a primit deja jurământul de fidelitate de la guvern și armată. Multe capete încoronate vor lua parte la înmormîntarea bătrânului rege, iubit mult de poporul său. Maiestatea Sa Monarchul nostru încă a plecat la îngroparea vechiului său prietin.

Anglia. În mijlocul festivităților începute deja pentru încoronarea regelui Eduard, când locuitorii Londrei și poliția era îngrijată, unde va adăposti, în vremea asta ploioasă, milioanele de străini, cari au anunțat, că vor lua parte la serbări, se vestesc de odată surprinzătorul scire, că încoronarea se amână pe timp nedeterminat, fiind regele grei bolnav. O operațiune s'a făcut zilele acestea și se crede, că de o cam dată e delăturat ori ce pericol. E temere, că suveranul Angliei suferă de cancer. Archiduc Franz Ferdinand a și plecat spre casă.

Bulgaria. E aproape sigur, că visita prințului Ferdinand, făcută la Petersburg, a avut de scop în primul rînd, să cerce ce zice țarul, pentru cazul când Bulgaria s'ar proclama rege. După cum anunță ziarele, nici țarul și nici alt domnitor n'are nimic contra, numai cât se cere, ca relațiile de suzeranitate cu Turcia, să fie regulate de așa, cât să nu fie lipsă de convocarea unei conferințe a puterilor europene.

Scirea, că țarul ar lua parte la desvelirea statuei, ridicate de Bulgari, țarului elibarator, se desminte.

Bucovina. „Deșteptarea“ publică în nr. de Duminecă, următorul comunicat, pe care îl reproducem cu plăcere, fiind începutul unei consolidări și porniri spre bine a fraților din Bucovina.

Etă comunicatul:

„În 20 Iunie a. c. delegații emiși de partidul conservator român și de partidul popular național au stipulat un compromis, relativ la cooperarea politică a ambelor partide române, cu reserva

espresă, ca individualitatea politică a respectivilor partide rămâne neatinsă. În compromis se prevede, ca organ comun o dirigență, compusă din membrii delegați din ambele partide. Decisiunile dirigenței vor fi obligatoare pentru fie care membru al ambelor partide, din camera imperială și din dieta țării, vor forma câte un club parlamentar comun. Prin adoptarea definitivă a compromisului din ambele părți, politica Românilor va deveni în afară unitară și solidară, va avea și efecte bune privitoare la disciplina internă.“

Corespondințe.

CONFERENȚELE PREOTEȘCI.

Săplac, la 19 Iunie 1902.

Rare sînt ocaziunile de convenire ale preoților. Reseși prin comună mai apropiate sau mai îndepărtate, ei mai nu s'ar cunoaște unul pe altul, dacă nu l-ar întruni baremi odată, de două ori pe an conferențele preoțesci obligate. În aceste ocaziuni a se mîngăia unul pe altul, a se încuraja împrumutat la lupta grea, ce au de a o suporta și care, să pare, că din zi în zi devine mai grea.

În ziua de 17 a lunii curente și-a ținut tractul Gheriei conferința sa de primăvară în parochia Ghirolt. Fidel cinosurel mele de până aci vin a Vă raporta și schița pe scurt decursul ei.

Deși și pe aci avem ploți multe și din cauza saundărilor rîurilor și a părărilor comunicația este anevoioasă, totuși clerul nostru tractual, cu puțină excepțiune, și-a ținut de sîntă datorința a se prezenta la conferință. Des de dimineață sosiră preoții, unii cu trăsuri, alții, unde drumurile ordinare au fost nepracticabile, pedestri, cu toiagul apostolice în mână, veniră ca să-și împlinescă datorința. Căci deși lumea vorbește despre preoțime tot de rău, ea, alături cu ostașii ținut sub disciplină de fier, își împlinesc chemarea prompt, nu de frica pedepsei ca și ostașii, ci din conștiința datorinței.

La orele 7 și 1/2 preoții s'au mărturisit, era la orele 8 și 1/2 se începu s. liturgie sub pontificarea P. On. Domn Alesandru Leményi, protopop tractual și cu asistința clerului present.

La finea s. liturgiei preotul Ormanului Ioan Vereșiu, a ținut predica sa, despre biserică catolică, o predică bine concipiată și foarte bine predată, așa că a servit spre edificarea în credința catolică a poporulul, care era de față în număr frumos.

După finea s. liturgiei, preotul local Onoratul Niculae Tincu ne întruni la masa sa ospitală și ne servi dejunul.

Imediat se începu conferința prin invocarea Spiritului sfînt și anume Prea On. Domn protopop tractual prin cuvînte acomodate, salutând clerul adunat, dechiară de deschisă conferința. Urmă constituirea ei, alegîndu-să după datina vigentă în acest tract un vice president și un notar ad hoc în persoanele lui Zorovavel Perhaița ca vice-president și a subscrisului ca notar ad hoc.

Se dete apoi cetire scrisoarei P. Ven. Consistor, prin care acesta a luat spre statul cunoștinței cele pertractate și hotărîte în conferința de primăvară a anului trecut.

Se puse apoi la ordinea zilei cetirea disertațiunii prescise pentru conferință. Preotul Șintereagului Ioan Tatar, da cetire disertațiunii sale din sfera pastorală: Preotul la parul muribunzilor și este ascultată cu cea mai încordată atențiune din partea clerului tractual și viu aplaudată.

Să mai pertractară și alte puncte din programă, în urmă venind rîndul propunerilor, se sculă un preot tractual și cu cuvînte înmuite în durere, atinse un rîu mare ce se întinde în timpul mai nou. E vorba de procesele cele multe, cari le încene poporul nostru în contra preoților sei în timpul mai din urmă, în cele mai multe casuri mai fără de nici un motiv, fără de nici o căință fundată, ci numai tendința de a alunga pe preotul său din comună, sau de a-l scărîta, sau chiar de a-l șterge aproape toate venitele, ce biată l-au mai rămas preotului. Și acestea procese nu sînt casuri sporadice, ci se întind ca un pîrjol din comună în comună. Să zice, că numărul proceselor de asta natură în diecesa noastră să fie ajuns la 180. Răul acesta, fiind un rău comun, care pe toți ne amenință, pe unul astăzi, pe altul pôte mîne, apelază la simțul de solidaritate al confrăților preoți și îi rogă, că în bun acord să aducă hotărîre, ca să fie rugat Prea Ven. Consistor, să binevoască a pune piedecă în calea lățirii răului acestuia, și să nu concedă nici de cum scărîțarea sau ștergerea venitelor și a emolumentelor preoțesci.

Clerul tractual pătuns de îngrijire în privința sorții sale, ia cu unanimitate hotărîre în acest sens. Ba merge mai departe și împătășind părerea Reverendissimului Domn Alimpiu Barbolevici, vicar foraneu în Șimleul-Silvaniei, carele în ținutul Selagiului constată același rău, și pentru combaterea lui află de consult conchiemarea unui sinod mixt din preoți și laici, clerul tractual le hotărîrea să fie rugat P. Ven. Consistor, să binevoiască a concherna un atare sinod mixt sau conferință mixtă, în care la olaltă preoți și laici, luminându-se împrumutat, să chibzuiască și să afle mijlocele de a paralisa răul acesta, ce se întinde.

Legile politice-bisericesci încep a-și areta rîdele. Furtuna intenționată, pôte, prin acele, este deslăntuită. Focul pus, începe, a se întinde. Și nu lipesc cei ce suflă în el și-l alimentează. Și baremi de nu ar fi aceia chiar și din sinul neamului nostru! Dar durere, că avem și astăzi Efiailți sau Herostrați, atari orbi, cari uită de adevărul etern, că bate-voia păstorul și se va risipi turma.

Am scris aceste în acest raport, Prea On. Redacțiune, ca publicându-se ele în colonele prețuitei „Unirea“, să fie cetite de frații amenințați de același pericol, și să fie îndemnați din simțul de solidaritate al lui, asemeni hotărîri, pentru apărare comună, de răul comun, care nu ne amenință nu numai pe noi pe cler, ci amenință și biserică și poporul de o potrivă și „Unirea“, ca sentinelă fidelă, să dea signalul de pericol.

Sfîrșindu-se programa întregă, alegându-se predicator și disertante, ca loc al

conferinței viitoare de primăvară se statorosește Gichișul de Jos, unde am fost invitat cu toată dragostea frățească, din partea fratelui nostru în Christos Zorovavel Perhaița, care în anul viitor împlinind 25 de ani al preoției sale, cu aceea ocaziune dorește ca cu frații împreună, să aducă jertfa de mulțumită Atotputernicului Dumnezeu, care-l a învrednicit, să ajungă aceea epocă în viața sa, și dimpreună să-și serbeze iubileul. Dumnezeu ne ajute să ne vedem în pace adunați în conferință la Gichișul-de-Jos!

Ioan Sonea
preot gr. cat.

Catechisarea în limba magiară.

De pe Jiu, 25 Iunie n.

Prin noua ordinațiune ministerială, carea dispune, ca instrucțiunea religioasă să se îndeplinească la pruncii, cari cercetează școlile de stat, exclusiv numai în limba magiară, ni-se face o nouă nedreptate, și ne dă indemnul, ne șilește a ne apăra dreptul nostru cel mai elementar, care chiar și dacă n'ar fi scris în lege, încă sîntem datorii a ni-l susține, căci este dreptul natural al limbii noastre.

Pe când deci de o parte cerem și așteptăm de la capii bisericilor noastre să pășescă cu țarie întru apărarea turmel, pe atunci, și n'om gregarilor, sau mai bine zis ciobanilor, ni-se impune a da Archiereilor nostri mână de ajutor. Noi preoții, toți, și mai cu samă aceia, cari avem durerea de a fi directe atacați, să avem curagiu și să nu fim slabi, și de nu se va pute ajunge, ca ministrul să-și retragă ordinațiunea — în era dreptății și dreptului de astăzi la ori și ce ne putem aștepta — și de vom fi chiar opriti cu forța de a propune românește studiul religioasă, sau subtraga-ni-se amărta renumerațiune de stat pentru catechisare, pe cum necesitat mă ved a denunța, că s'a întâmplat cu preotul nostru din Lupeni, care a fost oprit și de la ținerea examenului din anul acesta în limba română, — totuși nu ne este permis a ne da îndărăpt.

A ne opri cu forța de a propune românește între păreții școlii de stat, carea și din sudorea noastră este ridicată și susținută, a ne detrage remunerațiunea din visteria statului, la carea și noi contribuim, — da, acestea le p'ote face ministrul din era „legii, dreptului și dreptății“, dar a ne scote din biserică, și a ne opri ca acolo să instrum tinerimea și să propovăduim adevărul în limba noastră dulce, până acum n'a cutezat.

Să vede că nu e destul, că toate studiile se propun în școlile de stat numai unguresce, cu toate că „legea“ nu sună așa; ci se poftesce ca și rugăciunile să se învețe numai unguresce, cu toate că n'au „dreptul“ să o facă acesta; ba la cas contrar ni-se subtrage remunerațiunea de stat, cu toate că după „dreptate“ ne compete. — Ei bine, noi preoții nu putem servi la doi domni, după zisa scripturei, dar de altă parte, pe când ne supunem legilor și așteptăm, ca toți să le urmeze, și prin aceasta dăm cesariului, ce este a cesariului, pe atunci dăm lui Dumnezeu, ce este a lui Dumnezeu, și în afaceri bisericesti și religioase nu greșim, dacă ascultăm mai mult

de Dumnezeu și de ministrul Lui, de cât de omeni.

Și ast fel dacă vom fi toți solidari, și dacă nici unul dintre noi nu se va lăsa momit de unele considerațiuni materiale, cine ne va pute birui, căci pe piatră este ridicată biserica noastră, și „porțile iadului nu o vor birui pe ea!“

A. P. B.

UN OBICEIŪ PERICULOS.

Archidieceasă, 15 Iunie 1902.

De când s'a introdus căsătoria civilă, nu vom zice altcum, ci ca un morb lipicios a început a se estinde un viț în sinul poporului nostru, care nu numai detrage mult din renumele bun a neamului nostru, ci îl duce la o decadință morală, a cărei urmări, pentru viitorul poporului nostru p'ote ave urmări funeste, anume obiceiul de a conlocui mirii la olaltă în dată după credință. Acest obicei rușinos și nemoral s'a estins în unele ținuturi așa de tare, în cât nici 10% din căsătoriile închiate, nu se închie din casa părintească. Nu-i vorba concubinate multe nu există, dar e prea estins, prea general obiceiul, de a duce mireasa în dată după incredințare, apoi a se cununa la timpul său prin preotul miresei, sau a se cununa numai după căștigarea casidomiciliului în comuna, unde s'a așezat mirăsa, prin preotul miresei, mai ales dacă și preotul îi asigură că pot sta, până îi va pute cununa dînsul.

Acest obicei nemoral e prea puțin băgat în samă de preoți, deși pe lângă o demoralizare totală a poporului nostru, adese îl cauzază procese, certe și daune nespuse materiale, căci se întâmplă, că între miri întrevin certe, din cari apoi să lasă, aceea apoi are de urmare cele înșirate mai sus.

Tocmai pentru aceea n'ar trebui preoți să lasă acest viț necombătut, ci la totă ocazia și cu toate mijlocele acomodate, să nu întârzie a păși contra lui.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Subscribul își ține de cea mai plăcută datorință a aduce și pe această cale ferbinte a mulțumită și a tuturor credincioșilor din Băsești Ilustrului Domn George Pop de Băsești, care a cumpărat spre mărirea lui Dumnezeu pe sama bisericii gr. cat. române de Băsești o sfință Evanghelie cu litere latine tipărită în 1900, în preț de 52 cor. Dumnezeu să-i răsplătescă cu bogatele sale daruri și viață îndelungată spre binele de obște! 14/VI. 902. A. Băliban, preot.

Dieceasa de Lugos. Concurse: Cu terminul de 31 Iuliu cr. se concurează stațiunile cantor învățatoresci din Vișag, distr. Vermeș, Tievani-mic, și Greovaț, distr. Oravița Bonțarul-sup. distr. Ulpiatraiană, Tîrnova, distr. Bogșa și Uricani, distr. Jiu. — Pensii: În ședința consistorială ținută la 19 Iunie n. s'au împărțit ajutoarele pentru veduvele și orfanii de preoți pe an. 1902. Suma distribuită face cor. 5952.40, tot atunci s'au împărțit și pensiunile preoților deficienți, la 3. preoți câte 140 cor. la 3. câte 160 cor la 1. 200 cor și la 2. câte 240 cor. Suma totală cor. 1580. — Numiri: Dr. Valeriu Traian Frențiu, a fost dispus de practicant în cancelaria episcopescă, ér Paul Jorgovici a fost numit paroch I. în Varadia.

Soiri personale. Dr. George Proca prof. de teologie în Sibiu, a fost ales cu unanimitate de voturi secretar consistorial archidieceșan — Vincenti Károly al doilea vice-notar la comitatul nostru, a fost numit de ministrul de interne secretar pe lângă comitele suprem al comitatului Alba-Inferiōră.

Episcopul Aradului. Numirea Preacuv. vicar. Mangra de episcop al Aradului, a făcut un pas înainte. Marti. sinodul episcopesc convocat la Sibiu și constător din Metropolitul Meșianu, Episc. Popea, vicariul Musta, archim. Pușcariu și Hamsea, luând în cercetare canonică alegerea de Episcop a confirmat-o Mai resteză numirea din partea Maiest. Sale Monarchului.

Pentru fondul subsidiar s'au primit următoarele contribuții: Vasile Suciū Căpușul-de-Câmpie și Teofil Pop, Hădărău 20 cor., Niculaū Solomon, Ludoș 25 cor.

Promoție. Sâmbătă în 21 n. e. s'a promovat la universitatea din Cluj de doctor în științele juridice dl Aurel Oprea. Noul doctor este fiu al Munților-Apuseni și stipendiat de al Archidieceșei noastre.

Societatea pentru fond de teatru român își va ține adunarea generală anul acesta la 28 Aug. n. în Bistrița.

Masa studenților. Cu prilegiul sinodului de primăvară a tr. Secului diecesa de Gherla, dl Cornel Muste, preot în Sava, a colectat suma de 22 cor. anume de la: Ioan Godolan, notar 5 Cornel Muste, preot 3. Vasile Pușcar, protop. Dionisie Deac, preot, Auxentiū Mureșian, preot, Ioan Mărginean, preot și Roman Ana, câte 2 cor. de la Ioan Alnaș, Vasiliū Pogaciaș și Ioan Tarța, teol. absolut și Io. Cheresșes, preot, câte 1 cor. — De la Mon. Alēsandru Ciura, paroch în Abrud s'au primit 32 cor. colectați de la următori: Iuliu Poruț, Cămpeni 10 cor. Isid. Butnariū, Roșia, Iuliu M. Montani Zlatna, câte 5 cor. George Corcheș, Nic. Ungurean, Cămpeni. I. I. Tordai, Ofenbaia, Ios. Arieșan, Certege, Ales. Papiū, Bistra și Arton M. Popa, Bucium, câte 2 cor. Elevele școlii de fetițe din Blăș au colectat cor. 103.40. Andreiū Voda preot Ormeniș, a dăruit 5 cor. Dr. Isidor Marcu, canonic mitrop a dăruit 100 cor. Dr. Ioan Mihályi, Sighet, 20 cor.

De la școlă de fete a Asociațiunii. Am primit XVI. Programă a școlii civile de fete a Asociațiunii pe anul școlar 1901/902, publicată de Dr. Vasile Bologa, directorul școlii. Programa conține câte-va impresiuni geologice aduse de dl Victor Păcală de la peșterile din St. Canzian și Divaca în Carst. Urméza autobiografia fostului profesor Ioan Popovici și apoi discursuri ținute la închiera an. școl. tr. Din datele statistice însemnăm, că școlă a avut 1. directori, 5. învățători, 3 cateheți și 7. instructori. Numarul elevelor 95 din aceste 7. gr. ort. 20. gr. cat. în internat au fost adăpostite 57. eleve, 41 gr. ort. și 16 gr. cat. Examenul de închiere s'au ținut din 20—26. crt.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Zlatna aranjéza Duminecă în 29 crt. o petrecere de vară împreună cu Concert, în favorul reuniunii. Concertul îl vor da teologii din Blăș. Programul e variat și ales.

Scolastic. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din Archidiaconatul părților Sătmărene, diec. de Orade, și-a ținut la 24 crt. adunarea generală în comuna Ardușat. — Despre decursul examenelor finale din comuna Ghișasa-de-sus, distr. Sibiu, primim o lungă corespondință în care se aduc laude meritate preotului Valeriu Stoian și învățătorului I. Stănilă. Examenul s'a ținut la 17 Maiu n. sub presiul admin. protop. Nicolau Togan, numărul elevilor a fost 90, ca nici când până atunci.

„Luceaferul“ e titlul unei noue reviste literare, ce apare de două ori pe lună în Pesta sub redacțiunea unui comitet în frunte cu Ales. Ciura, redactor șef și A. P. Bănuț editor și redactor. Costă 10 cor. pe an.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Câte-va momente

din

Începuturile Bisericii române.

(Continuare.)

De unde și în ce mod se ivesc înse la 1234 nisce episcopi români în diecesa catolică a Cumanilor? Pentru cine era episcopul în „terra filiorum Beleknesse“ (Beiuș) la 1206? ¹⁾ Etă tot atâtea enigme, cari așteptă încă interesanta lor deslegare, de ore ce este vorbă de întâii episcopi românesci. Nu este improbabil, ca ei să fie fost instituiți prin influința lui Asan, pe care l-am vădut în legături de alianță, și pôte încă mai mult, cu Românii din stânga Dunării. În ori ce cas trebuie admis, că acei episcopi, cel puțin cei din Cumania, erau schismatici și cetiaș slavonesce, fiind că Papa, în documentul din 1234, nu-i cunoșce, și pe de altă parte nu i-ar fi numit numai „de rit grecesc“, ci de a dreptul Greci, dacă ar fi slujit în limba elenă bine cunoscută. Tot atât de nelindios pôte fi, că ei erau supuși patriarhiei din Ohrida, ²⁾ a cărei jurisdicțiune s'a constatat peste toți Românii, și că ei n'au luat parte la unirea lui Ioniță.

Amintirea dieceșei catolice a Cumanilor reduce vorba la episcopia Milcoviei. Pe la începutul secolului al 13-lea, Cumanii, cari locuiaș numeroși în șesurile României, arătaseră atăta rîvnă de încreștinare, în cât primatul unguresc de la Gran, Robert, cređu de cuviință, să însărcineze cu acest apostolat în mod special pe episcopul Teodoric al Milcoviei, dând ast fel și dieceșei lui numele de „episcopatul Cumanilor“, fără îndoelă cu autorisația Romei. Acésta s'a întimplat la 1228. Cu șese ani mai în urmă, raportându-se Papii, că în acésta eparhie se află și Români, cari se țin de câtiva episcopi de rit grecesc, episcopul Milcoviei sau al Cumanilor fu autorizat să-și alégă dintre Români un sufragane pentru acest popor. Regele unguresc Andrei al II-lea puse la dispoziție chiar și venitul necesar; nu se scie înse, dacă s'a realizat proiectul. ³⁾ Episcopia catolică continuă înse a esista și mai de parte sub numele de a Cumanilor, cunoscându-se titularii ei Toma (1247), Jobelin și Antoniu. Între 1371 și 1375, când Cumanii dispăruseră de mult din România, episcopul Nicolae ceru de la Papa restituirea titlului primitiv de Milcovia. Titlul l-a căpôtat, dar în schimb perdu episcopia, care fu dărîmată de Tătari într-una din desele lor incursiuni în țările românesce. De abia în 1435 se restabili érași ore cum.

¹⁾ Ardeleanu, l. c. pag. 94.

²⁾ Onciul, Originile, pag. 143.

³⁾ Xenopol l. c. pag. 555. Iorga, Studii și documente cu privire la Ist. Românilor, București 1901, pag. XIII și uu.

§. 4. Perioada descălecărilor.

Sumarul: Descălecările. Episcopiile catolice de Argeș și Severin. Întăiul mitropolit român de la Constantinopole Episcopul Făgărașului. Mitropolia Severinului. Reintôrcerea la Ohrida. Episcopia catolică a Siretului în Moldova. Întăiul mitropolit al Moldovei sub Ohrida. Conflictul cu patriarhia grecescă pentru Moldova. Toți Românii definitiv sub Constantinopole în anul 1401.

Este un lucru acum pe deplin stabilit, că descălecarea țărilor române, a Munteniei și a Moldovei, cu alte cuvinte, ocuparea lor prin Românii din Oltenia și regiunile nord-carpătine, a început îndată după năvălirea Tătărilor, pe la 1241, și că acésta descălecarea nu este opera unui singur bărbat. Până când voievozii români să fie putut cuprinde teritorul României de astăzi, a trecut secolul al 14-lea, și cam tot atunci supunerea canonică a teritorului acestuia sub Constantinopole devine definitivă, scoțându-se de sub jurisdicțiunea Ohridei și a Haliciului.

Pentru ca să se înțelgă nisuințele patriarhilor bizantini, este necesar a face o reflexiune de drept canonic. Între puterile ierarhice cea mai importantă este aceea, care hirotonesc pe mitropoliți și le conferă în același timp jurisdicțiunea într'un mod nemijlocit. Hirotonirea singură n'are însemnătate, căci, întru cât este vorbă de validitatea ordinului, fie care episcop pôte consacra pe altul. Dar conferirea nemijlocită a jurisdicțiunii mitropolitane, acésta este momentul de căpetenie în ierarhie; și dacă ea se dă simultan cu hirotonirea, atunci subordinațiunea devine și mai concretă. Ori care ar fi numele variabil, care s'a dat în cursul timpurilor unei asemenea puteri, ea a fost rîvnită pururea ca cel mai puternic mijloc pentru unitatea Bisericii, mai ales când era vorbă despre mitropolitul sau primatul unui stat. Etă pentru ce episcopi Bizanțului nu s'au mulțumit cu drepturile lor patriarhale, ce le exercitau peste Români prin mijlocirea prerogativelor arhiepiscopale ale Ohridei și ale Haliciului, ci au căutat să-și însușescă chiar aceste drepturi de conferire nemijlocită a ordinului și a jurisdicțiunii, în dată ce vădură constituindu-se statul Munteniei și al Moldovei.

Episcopi din România de astăzi, amintiți în 1234, vor fi avut de bună samă succesori, cari, după invasiunea tătară din 1241, vor fi păstorit turmele lor în dependență de Ohrida; este înse regretabil, că nu se cunoșce nici un nume de persoane sau de scaune. Tot pe același teritoriu se afla episcopia catolică a Milcoviei, ér la 1332 găsim pe dominicanul Vit ca episcop al Argeșului, o colonie antică armeană, atunci capitala Munteniei. ¹⁾ Un succesori al lui va fi fost cel amintit de Vladislav-Vodă în 1369. ²⁾ Încă la 1390 se găseșce un carmelitan Francisc în aceeași calitate

¹⁾ B. P.-Hasdeu, Etymologicum magnum, vol. II, București ș. a art. Argeș.

²⁾ Hasdeu, Negru-Vodă l. c. pag. CCI.

la Argeș, fiind sufragane arhiepiscopului de Kalocsa în Ungaria. ³⁾ În urmă, dar nu se scie când, scaunul de Argeș a devenit un simplu titlu „in partibus“. Un al treilea episcopat catolic a fost cel din Severin, pentru care găsim la 1382 pe un Gregoriu, cu titlul de „al Severinului și al părților Țării Românesce“. Despre acésta eparhie nu se mai cunoșce nimic până în secolul al 15-lea.

Într'aceea patriarhia Ohridei înainte cu pași repeși pe calea decadentei din autoritatea ei primitivă. În urma bătăliei de la Velbuzd, Sêrbii cuceriră Ohrida în 1334, și se înțeleg lesne, ce sôrte li vor fi croit, pe câtă vreme ei își aveaș deja patriarhia lor la Ipek. Pe lângă aceea, Alexandru Basarab, voevodul Munteniei, avusese parte la lupta de la Velbuzd pentru Bulgari în contra Sêrbilor. Pe semne cu ocașia morții episcopului său mitropolitului muntenesc, Alexandru nu mai voi să se adreseze la Ohrida sau la Ipek pentru un succesori, și ast fel întră în negocieri cu patriarhul bizantin. Resultatul a fost, că acesta numi în 1359 de mitropolit „a totă Ungro-Vlahia“ pe un Grec, Iacint Kritopol, fost mitropolit al Vișinului din Albania, punând de condițiune, ca pe viitor să nu se cêră mitropolit de aiurea, de cât din Constantinopole. ⁴⁾ Titlul de Ungro-Vlahia se explică fôrte natural din aceea, că Alexandru îl dăduse țării, ce stăpănia, din cauza posesiunilor sale nordcarpatine, Făgărașul și Amlașul. ⁵⁾ Firesce, că jurisdicțiunea noului mitropolit se întindea și asupra acestor teritorii. Ast fel, el hirotoni pe un episcop de Făgăraș, pe semne Chariton, succesori lui la mitropolie în 1380. Dependenta episcopilor români din Ardeal de mitropolitul Ungro-Vlahiei s'a continuat și mai pe urmă, după cum se va vedé. Eparhia Făgărașului n'a ținut înse mult; la 1469 se mai amintesce un Macarie. ⁶⁾

Pentru întâia ore găsim așa dară pe Români în parte supuși direct patriarhiei grecesce. Dar lucru straniu! Nu trecuseră de cât vre-o 10 ani, de când se înființase în Muntenia „mitropolia a totă Ungro-Vlahia“, și etă, că se ridică încă o mitropolie în Oltenia, sub titlul de „a părților Ungro-Vlahiei din spre Severin“, cu reședința în acest oraș. Rațiunea acestei bicefaliei nu este încă lămurită. Faptul este, că a cerut-o Vladislav-Vodă, dar că a profitat patriarhiei. În adevăr, Biserica română gravita tocmai érași cătră Ohrida, și când se va restabili vechia dependență, se va găsi credincios Bizanțului numai mitropolitul cel nou. ⁷⁾

(Va urma.)

¹⁾ Hasdeu, Etym. magn. l. c.

²⁾ Xenopol l. c. vol. II, pag. 236—7; Onciul, Teoria l. c. pag. 342.

³⁾ Hasdeu, Negru-Vodă l. c. pag. CLXXXVII și CCXXXII.

⁴⁾ Hasdeu, ibid. pag. CCXXXII.

⁵⁾ Hasdeu, Negru-Vodă l. c. pag. CCXXXII; Xenopol l. c. vol. II, pag. 297.

CULTUL CRUCIFIXULUI.

Poporul francez, care iubesc vorba scurtă, în unele locuri îl numesc cu un nume atât de expresiv și impunător: „bunul Dumnezeu”. A avea un „bun Dumnezeu” în limba lui atât însemnă, cât a avea un crucifix, și într'adevăr acesta e o vorbă de aur, din care iesă la ivelă simplitatea și naivitatea lui.

Nu de mult am putut citi prin gazete următoarea anecdotă foarte instructivă, în forma sa tare originală. Scena se petrece înaintea judei de tribunal. O țărăna bătrână era citată ca martor. Când îi vine rândul, judele îi zice: „Ridică mâna și joră, că vei spune adevărul!” „Dă-mi feresce, zice bătrâna, eu nu-mi voi ridica mâna.” „Ridicăți-o când zic eu!” „Nu-mi o ridic, domnule jude.”

Ședințele tribunalului se țineau într'un local nou, unde său din nebăgare de samă, său din adinsul nu puseseră crucifix. — și acesta o observă bine bătrâna.

„El bine, zice judele, ridică-ți-o dinaintea mea.” „Nu mi-o ridic, căci Dta ești om, dacă ar fi aici un „Dumnezeu bun” mi-ași ridica-o. Adevărul vi-l voi spune, dar Dă-mi feresce să-mi ridic mâna înaintea unui om.”

Publicul râdea de necasul judei, și aplauda pe bătrâna, carea mărturisi fără ca să-și ridice mâna.

În revista „Annales de Notre Dame des Victoires” cetim un caz analog, care îl povestesc un paroh de la țară.

„Împărțisem 42 de crucifixe în 36 de case. Trebuie, să observ, că pe la noi crucifixul să numesc „bunul Dumnezeu”. Dădusem pruncilor prima cuminecătură, și cu acesta ocaziune am împărțit și crucifixe. Bucuria lor nu se poate descrie.

„Unul copil nu-l dădusem, căci tatăl său are o purtare slabă. Copilul vine la mine, și-mi zice: „Domnule părinte, fă bine dă-mi și mie un „Dumnezeu bun”. „Dar tu scii dragul meu, că ție nu-ți pot da.” „Ba da Domnule părinte, căci noi n'avem, și tata nu-l va frânge, căci îl ascund eu bine.”

„Era de față mai mulți, și plângeau, vădând eum insistă s'ermanul prunc. Nu l-am putut denega cererea, și l-am dat un crucifix. Copilul ascunsesse bine crucifixul. Peste 3 zile îl află tatăl său, și-l calcă în picioare înaintea copilului, care plângea și țipa. S'elbaticul sacrileg îndată cădu la pat greu morbos; totă lumea vedu aici mâna lui Dumnezeu.”

Așa dar crucifixul per eminentiam reprezintă pe bunul Dumnezeu, și de aici ne putem explica lupta, ce au început-o în contra lui ateii, francmasonii și complicitii lor. Ei nu mai vreau să audă de Dumnezeu nici în viața publică, națională, nici în viața privată, individuală, de aceea ei au expulsat crucifixul din toate străzile și școlile oficiose, așteptând timpul bine venit, să-l expulzeze și din tribunale și de pe morminte. Ziarele înregistrează în toate zilele încercările „s'elbitorilor de cruci”; acesta e un ce numai auzit în vremile, când mai era încă credință, dar la tot cazul

e o purtare demnă de generațiunea crescută în așa numitele școle neutrale. Și acesta tâlhărie o fac francmasonii publice în fața polițailor!

Dar să ne întoarcem privirea pe un moment de la acestea icone triste și să studiem cu iubire crucifixul în lumina adevărului creștin și după cum ne învață sfinții. Acesta ne va fi un obiect de mângâiere și îmbărbătare în mijlocul atâtor necasuri.

II.

Știința despre crucifix nu e alt ceva, de cât știința religioasă în întregi. Sfințul Apostol Paul recunoște, că el nu știe alt ceva de cât pe Isus restignit, și știind acesta el zice, că știe totă religioasă învătătorului și Domnului său. Și acesta e drept, căci urmând admirabila definițiune dată de sfințul Augustin, crucea e: cathedra docentis, ara sacrificantis, thronus regnantis, întrebăm, ce ne propune crucifixul? El ne învață pe scurt dogma și morala creștină.

Contemplând această jertfă în agonie, pironită pe lemn, îmi vine să mă întreb: Cine suferă? Și credința îmi dă răspunsul: Unicul Fiul al Tatălui, Dumnezeu făcut om, Domnul nostru Isus Christos. Acesta e întreg misterul Întrupării, care presupune misterul Trinității. — Și pentru ce suferă? Pentru ca să ne răscumpe: misterul Răscumpărării. — Pentru cine? Pentru tine, pentru mine, pentru toți oamenii. Toți fiul lui Adam au lipsă să fie răscumpeți, nime nu e eschis să fie iertat: universalitatea păcatului original—esceptionând pe Maria; universalitatea răscumpărării. — Cum exoperază crucifixul răscumpărarea noastră? Sângele și apa, care curg din costă străpunsă și din inimă-l rănită mi-o spune și acesta: prin grație și sacramente, al căror simbol e sângele și apa acesta.

Mântuitorul în cruce e și centrul cultului sensibil și extern al bisericii, după cum în sfânta Eucharistie e centrul cultului intern și nematerial. Creștinul își mărturisește credința prin semnul sfintei cruci: și-o nutrește prin Eucharistie. Crucifixul e arma, de carea se servește creștinul pentru s'elbirea inamicului, armă e și pânea eucharistică, carea îi da putere brațului său.

Crucea e palladiul creștinului, care îl înarborază în tot locul „în toate locurile cele mărețe și iubite, pe fruntea copiilor, pe pieptul mamelor, pe biserici, pe morminte, în locurile publice, în secretul caselor, pe fațadele palatelor, pe virfurile muntților, pe drapelurile regilor, pe armaturile cavalerilor, pe coronă, pe mitră, în tot locul. (A. Eymen).

Dar crucifixul ne învață și altceva, el ne clarifică cunoștința despre om și despre Dumnezeu.

Despre om, arătându-ne răutatea, urmările și speciile păcatului. Căci de aceea a fost Dumnezeu spânzurat pe cruce, căci omul nu s'a putut ridica de sine din gropă, unde a cădut. Iadul ar fi putut pedepsi păcatul destul de bine, dar șterge nu l'ar fi putut; era de lipsă un ce dumnezeesc, și acesta după planurile lui Dumnezeu a fost umilința, care și-a versat sângele în cruce. Contemplând crucifixul îmi resună în urechi sentința adusă în contra omului păcătos: răsplata păcatului morțea. Dacă păcatul a ucis pe Nevinovatul, el va ucide și pe cel

vinovați. Și străcurându-mi-se prin minte istoria Fiului lui Dumnezeu, îmi vine să mă întreb: Ce a putut sui pe cruce pe Mântuitorul meu, — și cu grăză află un apostol trădător: Iuda; un renegat: Petru; nisce fugari fricoși: învățăceii; nisce rebeli: poporul jidovesc, neamul său; tot atâtea specii de ale păcatului: tradare, renegare, lașitate, revoltă și nemulțămire.

Și ore ce ne învață crucifixul despre Dumnezeu? Dă-mi adevăruri, care sînt cheia misterioasă în lumea morală: că El e drept peste măsură, și bun peste măsură. Drept peste măsură, căci în butul bunății Sale a pretins o reparare infinită a păcatului de la Fiul Său cel iubit, carele s'a întrupat; bun peste măsură, căci în butul dreptății Sale a aflat secretul care să umplă abisul, ce l'a causat păcatul între Sine și între oameni. De aceea cu drept cuvint a zis sfințul Chrysostom: „Crucea a stins mânia, ce o nutria Dumnezeu față de omul păcătos, ea a adus împăcarea, a resturnat citadela morții și a s'elbuit puterea diavolului. Crucea e un scut nelăzabil armă luptătorilor și fundamentul virtuții. Crucea ne-a deschis erăși raiul, și a condus în ceri neamul omenesc, care era în gura perzării.” „Într'adevăr de 18 secol de acest lemn așezat între ceri și pământ, atrăna dumnezeirea și omenirea. Dumnezeirea: locurile mărețe, umilite, tendințele ei, omenirea: necasurile, speranțele, gloria ei; dumnezeirea: mânia și iertarea, omenirea: păcatul și suferințele ei; dumnezeirea: drepturile și lucrurile, omenirea: datorințele și meritele; cel perdat și cel aștept, trecutul și viitorul. Toate acestea sînt scrise cu litere de sânge în această carte deschisă ochilor întregii lumi, în care fie care trăsătură e o lumină, fie care linie o revelațiune, fie care pagină o vedere a lui Dumnezeu și a veciniciilor.” (Episcopul Freppel.)

III.

De altă parte crucifixul — ca resumatul doctrinei creștine — ne prezintă un tablou viu al întregii mo ale evanghelice. Său d'or Christos în cruce nu e modelul expresiv și perfect al tuturor virtuților? Nu e pe altarul jertfel sale: care a făcut să strălucescă averile frumșetii sale morale și ale iubirii față de noi?

Uitați-vă cum e de pacient în cruce Mântuitorul nostru. O agonie grăznică de 3 ore nu l-a putut altera voința de a suferi, el nu-și amintea dușmanii, de cât ca să le mijlocescă iertare: „Părinte iertă-le lor.” S'elbirea trupului său acoperit de rane nu-l face să plângă, nici să regrete, nu acuză pe nime, nu-l amărește nimica; el renunță de bună voie la ori ce mângâiere, ori ce îndulcire și compătimire. El e cel mai pacient, cum a voit să fie și cel mai mult suferitor. Odată Mântuitorul apăruse sfintei Mechtild, plin de glorie și maiestate. Purta un colier de aur, care în capăt are un scut, pe care erau desemnate toate instrumente patimei, în virful lui se înălța un crin, din jos are o roză. „Acest scut, spune sfânta, închipuiește patima cea triumfătoare a lui Christos, crinul era simbolul nevinovăției, roză a pacienței.”

(Va urma.)

Bibliografie.

A. apărut:

N. Iorga: **Studii și documente cu privire la istoria Românilor IV. Legăturile principatelor române cu Ardealul de la 1601—1699. povestire și izvoare.** București 1902. Neobositul scriitor publică érași un volum de 345 pag. documente și felinrite acte însemnate, aflate în Archiva țării din Budapesta, toate din o epocă însemnată. Acestor documente le premerge o prefață de 315 pag. în care se face un tablou istoric asupra legăturilor, ce le a avut Principatele române cu Basta cu Bocskay, Báthori, Bethlen, Rakoczy I. și al II. făcând ast fel un neprețuit serviciu istoriografilor români. Prețul e de 5 lei.

Elena din Ardeal: **Stropi de rână.** Arad 1902. Sub acest titlu doșora Elena Sântion, profesora la școala noastră de fete, a publicat o frumoasă edecție din poeziile sale reslătite prin ziarele noastre unde au fost publicate. Sint versuri gingașe scrise în stil nepretensiv și cântând pe simțitorele corde ale inimii vecnicul cântec al iubirii. Se pot procura și de la tipografia seminarială cu prețul de 1 cor.

Biblioteca populară a „Asociațiunii”. Nr. 3. **„Despre cărțile funduare și intabulări”** de Dr. Valer Moldovan, prețul 30 fil. Importanța cărții acesteia orî cine o pôte vedé din însu-și titlul, de aceea o și recomandăm cu totă căldura, în special poporulul de la sate pentru care e și scrisă.

N. Iorga: **Sate și preoți din Ardeal, București 1902.** Acesta este titlul unei serii foarte prețioase, ce ne-a dat-o distinsul profesor universitar din București N. Iorga. Cartea cuprinde cu mult mai mult, de cât ne arată titlul ei, căci ne desfășură istoria culturală a Românilor din țările coronei ungare din timpuri vechi până la anul 1767, când a murit episcopul Dionisie Novacovici, a cărui corespondență a indemnât ne neobositul cercetător a scrie această carte. Închinată fiind „preoților și învățătorilor”, noi le-o recomandăm cu totă căldura. Prețul este 2 lei 50 bani.

Posta „Unirii”.

A. Se va vedé, dar nu cred, Dvóstre aveți ast fel de idei, de se ridică totă lumea contra lor.
S. C. Veți avé în numărul următor răspunsul.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

HIRDETMEŒY.

A balázsfalvi ev. ref. egyház a balázsfalva-falusi 144. sz. telekjegyzőkönyvben A + 10 r.- és 165/16 hr. sz. alatti beleső telkét, mely a temető felé vezető út mellett, a vasuti őrház átellenében fek-zik, a f. évi

julius hó 6-án d. n. 3 óraker a ref. papi lakon tartandó nyilvános árverésen eladja. Árverési feltételek aólirt lelkészrel megtekinthetők

Balázsfalva, 1902 június 24-én.

Pataki Márton gondnok.

Cserecsnyés Ödön lelkész.

*****

(28) 5-5

„SOMEȘANA”

institut de credit și economii societate pe acții

in Deés.

Fondată la anul 1890.

Capital social: 200.000 cor. Fonduri: 120.000 corone.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, de la particulari cu 5% fără anunt, cu 5 1/2% cu anunt; érá de la corporațiunii culturale cu 6% interese. Darea de venit după interese o solvesce institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuesc cu reținerea postel.

Directiunea.

*****

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta—Predeal				Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș												
Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren scoalor	BCU Cluj / ...	Tren de persoan.	Tren scolar	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	
10.00	8.50	2.10	pl. Viena . . . . . sos.	1.50	1.50	6.20	3.21	4.48	11.30	7.10	pl. Copsa mică . . . . . sos.	6.25	9.32	3.25	12.35	
8.30	5.45	9.15	Budapesta	7.10	7.50	6.20	3.50	6.36	12.58	8.60	Ocna	8.07	8.15	1.56	11.01	
11.31	9.02	11.12	Szolnok	8.22	5.32	3.25	4.12	7.04	1.20	9.15	sos. Sibiu	4.40	7.41	1.21	10.30	
1.33	11.38	12.47	P. Ladány	12.54	3.56	1.12	4.12	7.04	1.20	9.15	pl. Tâlmaciu-m.	7.38			8.57	
3.42	1.48	2.11	sos. Oradea-mare	11.04	2.38	11.36	4.12	7.04	1.20	9.15	Avrig	6.45	6.01		8.04	
3.58	2.06	2.18	pl. Mező-Telegd	10.44	2.31	11.17	6.12	7.04	1.20	9.15	sos. Făgăraș	3.32			7.15	
4.38	3.03	2.50	Rév	10.07	2.01	10.42	6.12	7.04	1.20	9.15					4.25	
5.20	3.45	3.26	Bratca	9.32	1.84	10.08	6.12	7.04	1.20	9.15						
5.43	4.06		Ciucia	9.11		9.50										
6.31	4.52	4.16	B-Huiedin	8.37	12.52	9.19	4.12	9.08	4.25		Mureș-Ludoș	6.49	7.30			
7.16	5.32	4.52	Ghârbău	7.54	12.20	8.37	5.07	10.29	5.39		Zau	5.52	6.35			
8.06	6.24		Cluj	6.13	11.01	7.00	6.57	12.48	7.19		Tagu-Budatelic	4.10	4.54	9.44		
8.38	6.59	5.55	Apahida	5.24	10.46	6.45	7.55	1.55			St. Mihail de câmpie	3.44	3.44	8.46		
8.50	8.80	6.11	Ghiriș	5.02	9.28	5.12	8.47	3.02			Lechința	2.48	2.48	7.43		
9.07	8.59	6.27	pl. Cucerdea	3.40	8.54	4.43	9.24	8.52			S-Măghiaruș	2.02	2.02	6.52		
10.14	10.29	7.26	Uitóra	3.11	8.49	4.38	10.14	4.55			Bistrița	1.16	1.16	5.55		
10.44	11.16	7.50	Vintul de sus	3.04	4.27											
10.56	11.31	7.52	Aiud	2.58	4.20											
11.08	11.40		sos. Teiuș	2.51	8.23	3.59	3.16	8.10	9.00	2.06	pl. Cucerdea	7.39	2.38	8.30	12.31	
11.12	11.50		pl. Crăciunel	2.29	8.06	3.38	3.57	8.51	9.47	2.52	Ludoș	6.59	1.55	7.37	11.43	
11.34	12.20	8.16	Blaș-Küküllőszög	2.07	8.06	3.38	4.44	9.40	10.30	3.56	Cipău	6.24	1.19	6.51	10.39	
11.52	12.46	8.32	Micăsasa	1.42	8.00	3.02	5.34	10.30	11.22	4.59	sos. Oșorhei	5.90	12.25	5.45	9.30	
12.24	1.48	8.37	pl. Copșa-mică	1.09	8.00	3.02	5.45	10.42		5.15	pl. Oșorhei	9.00	5.04	9.15		
12.53	2.17		Mediaș	1.09	7.34	2.21	7.14	12.16		6.44	sos. Regh-săs	7.39	3.30	7.54		
1.02	2.26	9.04	Elisabetopol	1.50	6.56	1.25										
1.45	3.14	9.31	Sighișoara	1.14	6.50	1.06	7.33	10.50	5.40	10.23	6.05	Ghiriș — Turda	7.00	5.05	10.15	3.20
2.01	3.48	9.47	Hașfalău	1.14	6.37	12.49	7.55	11.12	6.02	10.45	6.27	Ghiriș — Turda	6.40	4.45	9.55	3.00
2.15	4.08	10.01	Homorod	1.14	6.16	12.18										
2.39	4.45	10.25	Agostonfalva	1.14	5.49	11.40										
3.04	5.27	10.53	Apata	1.14	5.42	11.39										
3.47	5.43	11.00	Feldișoara	1.14	5.28	11.16	4.87	9.40	4.86							
4.08	6.06	11.14	Brașov	1.14	4.23	10.09	7.33	12.32	7.47							
5.35	7.52	12.26	Timiș	1.14	3.50	9.22										
6.18	8.32	12.58	Predeal	1.14	3.35	8.57										
6.43	9.09	1.16	București	1.14	3.15	8.27	3.26	2.48								
7.16	9.40	1.35		1.14	2.45	7.48	4.02	3.30								
8.00	10.25	2.09		1.14	2.18	5.00	4.80	4.15								
8.55		2.19		1.14	1.42	4.24	5.18	5.21								
4.40		3.01		1.14	1.12	3.32	8.24	8.59								
5.10		3.31		1.14	9.15	7.50										
11.55		9.10														

Notă: Orele însemnate în stânga stațiunilor sint a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numeri încadrați cu linii mai negre însemneză orele de noapte.